

La història amagada Mariano González

POBLACIÓ MARGINADA (2) ELS POBRES I DESEMPARATS

La misèria en vida acaba quasi sempre també en misèria en el moment de la mort. De totes aquelles morts de gent desassistida i sense recursos, dels qui fins i tot se desconeix la seua identitat, parla l'autor en aquesta segona entrega.

Escena de misèria i brutícia en la plaça del Mercat de Xàtiva, cap a 1890, en una fotografia de l'Arxiu Huguet.

En l'entrega anterior ens ocupàvem del segment de població social més baix de la societat, els esclaus. En aquesta centrarem el focus en altre col·lectiu igualment marginat, el dels pobres desheretats, tan pobres que d'alguns ningú sabia ni el nom ni el cognom, i en els registres només posaren que era "un pobre". Ser pobre al segle XVI o XVII en Es-

panya, en el Regne de València o en Xàtiva no té res a veure amb el que hui, al nostre entorn, es considera pobresa. Si aconseguíem fer una descripció aproximada semblaria al lector actual un recurs literari truculent i exagerat. Els pobres d'aquella època no tenien cap cobertura social, paga o subsidi, ni aigua en casa, si tenien casa, ni prou de menjar, ni coneixien la higiene, i eren analfabets com ho

era la majoria de la població. La pudor i els paràsits formaven part indèstria de la roba que duïen sense mudar-se-la durant anys. Hi havia dos grups de pobres: els veïns de la ciutat, per tant, persones conegudes, els quals solien acabar la seua existència en l'hospital i no feien testament per no tenir res que deixar. L'altra categoria de pobres era encara més infortunada, perquè no tenia família ni

coneguts, eren forasters o transeïnts, vagabunds, miserables sense casa, i vivien d'un lloc a l'altre, fins que es morien en qualsevol part, anònims i en soledat. Uns drames humans.

Els registres parroquials dels soterrars són una excel·lent font d'informació que ens permet intuir aquell inframón. La situació geogràfica de la ciutat, en el camí reial que comunica la façana mediterrània, i d'ací fins Andalusia, així com el fet de ser capital de governació i un mercat actiu amb tràfec intens de gent la convertien en un punt d'atracció per a persones sense casa ni ocupació ni altra manera de guanyar-se la vida que la mendicitat, el robatori o la picaresca. L'hospital, els convents, els hostals, les casetes de l'horta i les coves eren els seus refugis on solien morir de fam, de fred o de qualsevol malaltia.

► **Testimoni d'una mort.** Un dels testimonis més antics que hem recollit referent a un pobre en la nostra ciutat és el baptisme en 1546 de «Joan, fill d'un pobre que arribà al hospital», anotació en la qual no figuren el nom i cognom del pare — ja se sap, era pobre—. En 1641 soterraren en la Seu a un "pobre que estava en lo Ostal de les dos portes". Tampoc no hi ha cap nom. Tanmateix, el refugi més usual al llarg dels segles dels que no tenien on acudir, i sovint el seu sepulcre, era l'hospital, com veiem en 1729 en què hi soterraren per l'amor de Déu a **Francisco Gallego**, que «morí en les coves de mossén **Francisco Soler**, als Capuchins» o en 1730 a **Francisco Frau**, de Benimassot, «que morí en la presó i es soterrà en lo hospital». Altre que morí en la presó, situada just en el carreró que baixa al carrer de Noguera, e inhumaren en la cripta de la capella de l'hospital va ser un desgraciat que li deien **Aycart**, en 1737.

De vegades, els pobres que captaven a la porta de les esglésies es morien allí mateix, com el desemparat que es va morir en 1701 a la

Els registres parroquials dels soterrars són una excel·lent font d'informació que ens permet intuir aquell inframón

L'hospital, convents, hostals, casetes de l'horta i les coves eren els seus refugis on solien morir de fam, fred o malaltia

porta de Sant Francesc «i no se sabé qui era» o una dona de nom **Rosa**, natural de Flandes, que en 1735 la van trobar morta en la porteria de Sant Francesc. Igualment, a altres pobres trobats en distints llocs els sepultaven també en Sant Francesc a càrrec de la Confraria de la Sang, «com és ús i costum». Així, a un desconegut que es trobaren en 1704 en la «Caseta de Exea, i no se ha sabut el nom», i igual en 1720 a altre sense nom, el cadàver del qual va aparèixer en el port de Benigànim. En 1727 va morir un indigent que «digueren ser de Castelló de la Plana» i es refugiava en una barraca junt al convent del Carme, i als pocs mesos, com sempre *amore Dei*, van soterrar a **Juan Àngel**, viudo de Carcelent, que «morí en lo hostal de la Plaça de Sant Jaume». En els franciscans van donar també sepultura: a un pastor assassinat de l'enguassada del comte de Sumacàrcer; a **Roc Seguí**, de Sueca, que mataren al Carraixet; a altre desemparat d'Énguera, en 1734; a un que es deia **Garcés**, de Calatayud en Aragó, que «morí desamparat»; a un català, a un extremeny, a altre de Salem, «i un pobre que passava a València i morí de repent, i en lo pasaport no es deia com se dia».

Els pobres del barroc, que amb tant de realisme va pintar **Ribera**, palesen les desigualtats esgarriadores entre l'opulència dels rics i la misèria dels desheretats que ja denunciava la paràbola d'**Epuló**, o veiem retratats en la cruesa de la pel·lícula *Metropolis* o en l'actual *Elysium*, paraula que significa "el paradís", on viuen els afavorits per la deessa Fortuna.

Agullent celebra el Dia del Miracle con la «dansà» popular, misas y pasacalles

► Ayer arrancaron las fiestas con la tradicional romería a la ermita de Sant Vicent Ferrer en la Nit de les Fogueretes

LEVANTE-EMV AGULLENT

■ Agullent abrió anoche las Fiestas del Miracle con la Nit de les Fogueretes, la romería nocturna de alto valor etnológico, histórico y

cultural que fue declarada por la Conselleria de Turisme como Festa d'Interés Turístico. La romería congregó a cientos de personas que subieron a la ermita de Sant Vicent Ferrer con farolillos y antorchas, para recordar el milagro de la peste. La Nit de les Fogueretes finalizó con el canto de los gozos, y con los vecinos untándose de «aceite milagroso» de la lámpara de Sant Vicent, que en el

año 1600 libró de la peste bubónica que amenazaba a la localidad.

La Nit de les Fogueretes se celebraba cada 3 de septiembre, pero desde este año y tras aprobarse la modificación de las fiestas tras decidirlo el pueblo en una consulta electoral, se celebran el primer viernes de cada septiembre.

Hoy, las fiestas continúan con el Día del Miracle, una jornada con pasacalles, misas y, sobre todo,

La Dansà, primero infantil con los niños (20 horas) y la popular (23:30 h.) protagoniza la jornada festiva de hoy

danzas. La Plaça Major de la localidad acogerá hoy a las ocho de la tarde la Dansada infantil, en la que participarán niños del pueblo. La tradición centenaria de bailar en honor a Sant Vicent Ferrer se repetirá un año más en el acto de la Dansà Popular que se realizará en la misma plaza a partir de las once y media de la noche. Los vecinos de Agullent conforman un gran círculo de espectadores entorno a la plaza, y en el centro se colocan los *balladors*, que van saliendo, uno a uno, para entrecruzarse al ritmo del tabal y la música de la banda.

Las danzas son las grandes protagonistas de la jornada festiva de hoy, junto con los actos religiosos, aunque la programación incluye otros actos, organizados por la concejalía de Fiestas, para complementar el Día del Miracle. Entre ellos, esta tarde a partir de las cuatro y media, se ha preparado una Festa Pirata en la Font Jordana. I por la noche, tras la Dansà, la Orquesta Crash actuará en el escenario de la misma Font Jordana.